

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 1. De causâ, & necessitate tributorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

tum, potest Ecclesia decimas exigere etiam ab emptore, quia habet rem ecclesie debitam, & à venditore, quia, quantum est in se, Ecclesiam defraudavit. De iniusto destructore idem iuris esto, siue in solo hærentes fructus destruxerit, siue separatos corruerit. *Innoc. & Abb. in c. Commissum h. t.* Compelletur enim satisfacere, & compensare diuinum: neque modo curamus, directâ an indirectâ actione expecturus sit Decimator, qui damnus passus est. *V. Az. l. 7. c. 35. Q. 5. Laym. l. 4. tr. 6. c. 1. nu. 4. Franc. Leo in thesau. fo. eccl. Par. 2. c. 27 & seq. Maria de iurisd. p. 2. c. 43. Barb. de officio Parochi c. 28. Covarr. l. præst. QQ. c. 35. Less. c. 19. c. 4. num. 15. Zypaus de iurisd. eccl. l. 1.*

c. 39. num. 3. Ceuall. de cognit. per viam viol. p. 56. Card. Lugo Conclus. 74. Suar. l. 1. c. 38. ubi etiam monet præteriti temporis decimas non solutas ab illis exigi posse, ad quos prædia emptione, donatione, testamento, aut alio titulo deuenerunt. In hoc enim Tributis æquipantur, quorum onus in novum possessorem transit, ita ut etiam præteriti temporis neglecta tributa solvere teneatur. *Imperatores ff. de public. & vestig. Imò cogi posse dominos prædiorum, ut non vendant, aut locant nisi illis, à quibus decimas sine contradictione percipere queat, Ecclesia, Abb. in c. Aliquib. h. t. tradit.*

TITULUS III.

De Tributis.

Hæc nos materiae affinitas vocat. Sicut enim Ecclesia decimam fructuum partem, pro necessitate ministrorum suorum exigit, ita Reges, & Principes ad status sui, & reip. conservationem, de bonis & mercibus subditorum certam quotam decerpunt, maiorem, vel minorem, prout necessitas exigere videtur. Tributum vocamus, vel decimam laicalem. Aliqui enim decimarum duo genera faciunt, ecclesiasticarum, seu clericalium, & laicalium: quamvis alio etiam sensu laicales vocantur, quibus ab ecclesia concessis laici utuntur. *Yholof. l. 2. c. 20. Laym. l. 4. tr. 6. c. 1. Synonyma sunt Tributum, Censur, annua*

præstatio, annona militaris. *Card. Infebus Conclus. 391.*

§. I.

De causa & necessitate tributorum.

I. Materiae & finis, propter quem tributorum, varietas facit, ut plura genera sint. Præcipua numerantur quatuor. Primum vocatur Censur, seu pensio, quam eives vicinim pro capite insignum subiectionis Principi solvunt. De hoc Pharisei Christum interrogarunt, liceretne Cæsari dare, an non? *Eundem*

dem Augustus Cæsar indixit, ut describeretur universus orbis. *Luca. c. 2.* Et quia in hoc modo superbia, quædam, & avaritia continetur, non valdè apud Christianos Principes in usu est, quemadm. *Dom. Sæc. annotavit l. 3. Q. 6. a. 7.* Secundum generale nomen sibi approprians Tributum dicitur, à tribuendo. Alii stipendium vocant, quia olim pro militum mercede colligebatur. Differt igitur à censu ratione finis, & materiæ, quia ex terræ fructibus in communem utilitatem cedebat. Virtusque mentio fit in *l. ager ff. de verb. & rer. signif.* Tertium genus est Vectigal, à vehendo, & portorium à portando, vel portu seu portore, cui exhibetur pro mercibus, quæ inferuntur negotiandi causa. Finis est, pontium, mutorum, aliorumque publicorum operum conservatio, & reparatio. *Molina Tr. 2. Disp. 662.* Quartum pedagium, etiam ex mercibus solvendum, sed alio fine, ut nimirum viæ & itinera ab infestis prædonibus libera serventur. Guidagium vocant, quod ducatum in via præstanti pro mercede datur. Aliis alibi nominibus utuntur, pro consuetudine, & linguarum diversitate. De quo *V. Sylv. in V. Gabella.* Ab his *Collecta* distinguuntur à quibusdam (tallia, præstatio stricta) quæ à Solis civibus, & incolis solvitur extraordinariè, & pro modo ac quantitate annuor. reddituum, ita ut quo quisque ditior est, eò plus de bonis suis contribuat. *Fill. Tr. 16. num. 103.*

II. Angaria ab angendo frequens apud Veteres Canonistas nomen iniqua & violenta exactio appellatur, onus personale, quod absque damno honorum temporarium viribus corporis præstari potest. Pa-

rangaria, vel perangaria tum personale tum reale onus. *l. 2. ff. de mun. rib. & honorib. Gloss. in l. neminem C. de sacros. eccl.* Secundum alios Angaria est obsequium personale propriis sumptibus præstitum. *c. Non minus. de immun. eccl.* Parangaria servitus personarum & rerum, quasi perfecta Angaria. Secundum alios Angaria est merè personale onus: parangaria simul personale, & reale. Sed hæc negligi posse, cum ipse non neglexisset, bene monet *Sylv. l. cit.* Illud ergo perquiramus, quando census, vel exactio sit iniusta & Angariæ titulo digna. *Molina Tr. 2. de tributis disp. 661. c. fin.*

III. Pensio vel tributum uno ex his 5. modis iniuste constitui & exigi potest. 1. Si desit legitima potestas in exigente. 2. Si non servetur æqualitas, & plus æquo graventur subditi: ut si ex rebus ad proprium usum comparatis exigatur. 3. Si non necessitate & utilitate publica, sed propriâ sui ipsius Princeps petat. 4. Si simulatè aut fictè, V. g. pro reparatione murorum, cum non indigent, vel si indigent, non reparantur. 5. Si imponatur tam super his, quæ invehuntur negotiationis causa, quam pro aliis. *l. omnium. C. de vectigal.* Vectigal enim mercium onus est, non mercatorum, ut de qualibet re postulentur. *Gottrofr. in Novis.* His positis dico

IV. Quando tributum, aut vectigal iniuste constitutum, & impositum est, iniuste negatur, quæque d. fraudantur, ad restitutionem tenentur. *c. Omnis. de Cessib. ubi S. Aug. ex c. 13. ep. ad Rom.* Et vos, inquit, subditi esse debetis. Idè enim tributa præstatis quia hæc est probatio subiectionis. Et ratio manifesta est, quia in iis,

P p 2 quæ

quæ iustè præcipiuntur, parere subditi debent: cuiusmodi est lex de pensione necessaria ad Principis, & reip. conservationem. Materiam enim qualitas peccatum grave, aut leve facit. Vnde in magna quantitate defraudantes graviter peccant contra iustitiam, & tenentur ad restitutionem, quæ ad modum vicissim teneretur Princeps, si iniuste acciperet tributum. Si quis restituere nolit, absolvens non est, secundum Armillam. *V. Gabella nu. 6. Zerola Par. 1. eod. n. 2. Silv. V. Gabella. 111. nu. 21. & alios sum. communiter. Imò oppositam opinionem errorem vocat Castrinus.*

V. Tributatio transitus per pontem nemo solvere tenetur, nisi petantur. Ita Lud. Lopez c. 37. §. 2. dico, citans Merinam, & Cordubam. Idem Angelus tenet *V. Pedagogium. n. 3. Henr. Gandav. quodl. 3. p. 22. Tabiena V. Pedagogium n. 9. citati à Sanch. l. 2. Consil. 4. Dub. 1. n. 5.* quasi Vniuersè negent, tributa ante Iudicis sententiam persolunda esse: quod Angelus non dicit, sed tunc præstanda negat, cum exactores non laborant pro communi utilitate. V. g. reficiendo muros, & sim. Rationem dat Lopez, quia durissimum est obligare advenas ad sciendum huiusmodi statuta: cui repono, scite omnes, in genere saltem, exigi solere portorium maxime propter equos, & currus, à quib. sensim viæ deteriorantur. Harum igitur conservatio, & reparatio, cum iustam causam præbeat exigendi vectigal, non licet viatoribus illud negare. Sed efficax ratio foret, si de intentione Principis constaret. Si enim quod valde existimò probabile, non intendit, nisi temporale subsidium capere, & negantes poenâ coercere, statutum illius non conscientias ligat, sed crumenas flagellat: ita

ut præcisè propter non solum pedagogii viator non peccet. Est simul attendendū ad loci consuetudinem, & sensum communem incolarum, ex quo & tacito Principis consensu in utramvis partem sumi coniectura poterit. *V. Sanch. l. 2. c. 4. D. 10.*

VI. Obligatio solvendi tributum cessat *Primò*, quando causa exigendi nulla, aut iniusta est. Patet ex n. 3. supra, & per se evidens videtur. Vbi enim nulla causa, nullus effectus. *l. Generaliter. C. de ep. & cler. secundò*, quādo subditus verè dubitat de iure, vel factō tributi. Cū enim exactio hæc diosa sit, nõ est urgenda contra *Reg. 15. Iuris in 6. Odis restringi* & nec in qualtionibus, lucri contra cives fisco patrocinandum est. *l. Non puto ff. de iure fisci.* Exciipiunt aliqui antiqua tributa, quorum initia memoriam hominū excedunt: sed non ad rē. Hæc enim non plus obligant, quàm nova legitime imposta, sed vetustate sua, & præiudicio obstant, ne dubitemus. *V. Sanch. l. 2. Consil. c. 6. Tertio* quando non præstatur ab exactoribus id, cuius gratia petuntur. V. g. portæ, viæ, muri, non reficiuntur, debita contracta non solvuntur, milites nõ aluntur, & simil. Verus verbum est. Frangenti fidem fides frangatur eidē. *l. Eum qui. ff. de inoff. test. l. qui fidem. ff. de transact. V. Comit. l. 4. q. 35. Soro l. 3. p. 6. n. 7. c. fin. Silv. III. n. 21. citans Angelum,* qui dicat, negari tributum posse, quamvis non constet in eum finem impostū esse: item quamvis pro loco & tempore in illis reparandis laboretur. Quod *Silvestro* quidem non placet, defendi tamen posset admissa præsumptione, quod pecunia in talem finem cōgesta nunquam plenè adhibeatur, sed ex ingenti acervo alia multum diversa à Dy-

à Dynastis comparentur. Limita 1. si non sit reparatio, quæ nondum indiget. 2. Si in aliam publicam utilitatem pecunia applicetur. *Sanch. l. cit. dub. 8. ci. fi. Quarto* quãdo per tributi exhibitionem periculum sit honoris, & æstimationis, v. gr. ut quicunq; ex plebe est, nullã generis nobilitate insignis pendat in portã vel portu 3. denarios. Tum dico, nisi petatur, non opus est solvere: quia nemo tenetur prodere suam ignobilitatem: & hoc in usu sic observari existimatur à *Lud. Lopez. c. 36. ci. fin.* Monet verò *Sily. l. cit.* unumquemque teneri ratione mendacii, perjurii, & scandalii. Pro confessariis addit *num. 29.* ut in dubio ante factum semper prohibeant fraudationem gabellarum; post factum autem non cogant ad restituendum, tum quæ in pari causã turpitudinis potior est causa possidentis, tum quia exponerent se periculo surripienti ab isto, quod suum est. *V. Facinacium par. 7. de furtis. q. 72. n. 52.*

VII. In confirmationem dictorum, & benignioris sententiæ addo §. 6. *Eman. Sa in V. Gabella.* Gabellam absque vi, & fraude non solvere, aut etiam postea non restituere, non esse mortale, docti viri asserunt. Ego id in totum affirmare non aulin: sed neque in dubio eos, qui prædicto modo non solverunt, ad restitutionem obligari. Communis quidem sententia asserit, teneri subditos solvere iustas Gabellas, cui standum; nisi in particulati consuetudo legitima aliud obtineat. Eiusdem generis est *Bonacina Afferio Tom. 2. p. 452. n. 5.* Fraudantes vectigalia imposita pro usualibus probabiliter excusari possunt à peccato mortali, & obligatione restitutionis. Sic enim vide-

tur usu, & consuetudine receptum: quia per exactionem horum vectigalium subditi plus iusto gravantur. Quin etiam compensationi locus est, ut qui in præstando non iustè tributo damnum passus est, tantundem demat, de eo, quod iustè exigitur. Quod etiam licet, cum pro rebus usualibus, seu ad vitæ, & familiaris curam necessariis cogitur dare gabellam. *Molm. tract. 2. D. 674. Comit. l. 4. q. 35. ci. fin. Sanch. l. 2. c. 14. dub. 44.* Sed hic oritur

VIII. Dubium, an consuetudine induci possit, ut vectigal solvatur ex rebus usualibus, quas quisque pro suo, suorumque necessitate comparat? Non posse multi tenent apud *Sanchez. l. cit. D. 44. & Dian. par. 2. tract. 17. Resp. 28.* Sed nihil, quod contrariam opinionem evertat, in medium proferunt. Durum videtur, sed non propterea iniquum. Dico igitur, ejusmodi consuetudinem induci posse. Consuetudinis enim non minor, quàm ipsarum legum vis est. *l. de quibus ff. de leg.* At lege constitui potest ex rebus usualibus tributum. *Navar. c. 17. n. 202. Antonin. part. 2. tit. 1. c. 13. Gabr. in 4. Dist. 15. q. 5. art. 2. Sily. III. q. 5. Rosella V. Pedagogium n. 6. Azor. III. l. 5. c. 21.* Verùm notatu dignum est, quod *Sanch. l. cit. addit n. 7.* quia talis consuetudo est contra jus, rationi naturali valdè consonum, adeoque ad justitiam illius urgentissima causa requiratur, non esse de facili scrupulum ingerendum defraudantibus ejusmodi vectigalia pro rebus ad usum vitæ necessariis imposita; sed tunc primùm cum de eorum justitia constat. *Driedo de libert. Christianã l. 2. c. 5. Anto. à Corduba in Summã q. 95. dub. 2. Sily. III. q. 5. Molm. tract. 2. D. 669.*

Benac. Tom. 2. p. 451. n. 5. Valent. III. Diss. 5. q. 6. pun. 5. Lestus. c. 13. D. 7. Anto. Peregr. in. de iure Fisc. l. 6. tit. 5. Suarez. l. 5. de leg. c. 16. Azor. II. l. 5. c. 21. Laym. l. 3. tract. 3. c. 3. Comitol. l. 4. q. 33. Zerola par. 1. V. Gabella. n. 2. qui addit, defraudantes ad restitutionem teneri Gabellottis: sed ad pœnam non teneri ante condemnationem & latam sententiam. Quod in aliis etiam delictis locum habet juxta ea, quæ dixi. in Prologom. § 8.

§. II.

Qui, quibus imperare tributum possint.

I. Imponere tributum possunt illi, qui in suis terris plenam obtinent potestatem, nullumque in temporalibus superiorem agnoscunt, cujusmodi est Imperator, Reges, nonnulli Principes, & Civitates, modo nihil obstat. *c. super quibusdam de verb. sign. Nam Hispaniæ Regibus, quamvis absolutam potestatem habere videantur, nova vectigalia non aliter indicere licet, quam si comitis ex more vocatis, regni procuratores, & tribuni plebis approbent: quod in aliis quoque regis fieri potest, cum valde rationi consentaneum sit, gravia onera non imponere in vitis. Iason. l. placent. n. 10. de Sacros. Eccles. Sanch. l. 1. c. Consil. c. 4. Dub. 2. Barb. in c. Innovamus de cens. & in Prætermiss. p. 235.*

II. Hisce omnibus cum imperare vectigal aliquid vel tributum volunt, attendendum est 1. ut justa causa sit, puta, non privata Regis commoditas, vel etiam libido, sed bonum commune. Ubi tamen non excludo necessitatem in familia, & persona Regis. Huic enim v.g.

capto, vel oppresso omnimodè subveniendum est. Quot vero sint causæ justæ imponendi nova vectigalia enumerat. *Lud. Lopez c. 36. quæst. 3. quem vide 2. attendendum, ut debita forma servetur; hæc autem in triplici proportione consistit 1. proportio est tributi ad necessitatem, pro qua exigitur. 2. ad rempubl. & subditos ne nimium graventur. 3. inter ipsos Cives, ut secundum uniuscujusque facultates plus minusve solvant, non aquantur inopes divitibus, sed secundum mensuram fortunæ sit quantitas Gabellæ. Si autem imponatur mercibus, absque omni personarum acceptatione & differentia, reddatur *Bar in c. cum Apost. de censib. Cajet in V. Vect. Arm. in V. Gabell. n. 12. Sanch. l. cit. D. 2. n. 9. Fill. Tr. 16. n. 17. Laym. l. 3. tr. 3. c. 3. Tol. l. 5. c. 75.**

III. idem jus habent Reges non Christiani, imponendi videlicet tributa quibuscunque in Regno suo negotiantibus, aut transentibus etiam Christianis. Scio multos contrarium asserere, aliquos etiam distinguere inter eos, qui justè & qui injustè regnum obtinent: sed absque sufficiente fundamento. Causa enim tributi si justa sit, omnium respectu justa est, & juri naturali consona, fundata in contractu *Facio, ut des*, id est. Res vias & portus custodit, pericula & damna exterorum cavet, securitatem promittit, & indemnitate: ita tamen ut tu de mercibus illatis, & eatenus conservatis certum aliquid solvas. Nec opus est alio consensu Viatorum, quam virtuali, & præsumpto, cum nemo justam causam habeat contradicendi, pacto aut conventioni modò explicatæ. *V. Ang. Silv. & ad summ. apud Sanch. l. cit. dub. 5. Ferdin. ab Efferen. in Manuali*